

Hocamız Prof. Dr. Hüseyin Atay'ın Bendeki İzleri

Rabiye ÇETİN

Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara/Türkiye
Associate Professor, Ankara University, Faculty of Theology, Ankara/Türkiye
rcetin@ankara.edu.tr | orcid.org/0000-0002-4706-0022 | ror.org/01wntqw50

Makale Bilgisi Article Information

Makale Türü Article Type

Vefeyat Obituary

Yayın Tarihi Date Published

31 Aralık 2023 31 December 2023

Etik Beyan Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Rabiye Çetin).

It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Rabiye Çetin).

CC BY-NC-ND 4.0 lisansı ile lisanslanmıştır.

Licensed under CC BY-NC-ND 4.0 license.

Yüksek lisansa başladığım 2001 yılından pandeminin başladığı 2020 yılına kadar hocamızla paha biçilemez bir süre geçirdiğimi ifade etmeliyim. Özellikle de Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelam Anabilim dalında araştırma görevlisi olarak göreve başladığım 2007 yılından itibaren yaklaşık 13 yıl boyunca hocamız ile her gün görüşüp konuşma fırsatı bulduğum için ne kadar şükretsem az. Atay hocamız her gün saat 11.00 de fakülteye gelir, beni arar ve “Ben geldim.” derdi. Bu cümle hocamızın fakülteye gelmesinden çok daha büyük anlamlar içeriyordu benim için. Hemen yaptığım işi bırakır soluğu hocamızın odasında alırdım. 11.00-14.00 saatleri arasında yaklaşık üç saat hoca ile sohbet ederdik. Bu sohbetlerin konusunu; Kur’an-ı Kerim ayetleri, klasik kelimeler ve meseleleri, Müslümanların içinde bulunduğu durum, fakültenin tarihi süreci ve eğitimin güncel durumu, okuduğumuz yeni bir kitap, benim tez konumun temel tartışma alanları ve Türkiye ve Dünya gündemindeki meseleler oluştururdu. Her gün düzenli olarak yaptığımız bu sohbetlerde hocamızın dizinin dibinde büyüme fırsatı bulduğum gibi hocamızı yakından tanıma imkanına da kavuşmuş oldum. Pandeminin dayattığı aşılması zor mekânsal mesafeler ve sınırlar bizi, çok özlesek de hocamızın sağlığını düşünerek onu daha az görme ve eşsiz birikiminden daha az istifade etme durumunda bıraktı. Belki de bu süreç hepimizi hocamız olmadan yaşamaya alıştırdı.

Öğrencisi olmaktan büyük onur ve gurur duyduğum hocam Prof. Dr. Hüseyin Atay’la tanışmam yüksek lisans döneminde aldığım ders vesilesiyle oldu. Lisans öğrencisi olduğum dönemde hocamız emekli olduğu için ders alma fırsatı bulamamıştım. Ankara İlahiyatın efsane ismi “Atay hoca” ile tanışacağım ilk derse büyük bir heyecan ile katılmıştım. Hocamıza kendimi tanıttıktan sonra bana sorduğu “Anlat bakalım, bugün senden ne öğreneceğim?” sorusu tüm heyecanımı yok ettiği gibi “Ben hocaya ne söyleyebilirim? Hoca benden ne öğrenebilir ki?” sorularının zihnimde dönmesine sebep oldu. Hocamız şaşkınlığımı anlayınca “Aziz kardeşim bildiğin bir şeylerden bahset, bugünlerde ne dikkatini çekiyor. Senin açımdan bana aktar ki ben de öğreneyim.” deyip zihnimi açmaya çalıştı. Hocamızla güzel ve verimli bir ders yaptıktan sonra bu soru zihnimden hiç çıkmadı. Okuduğum, gördüğüm, duyduğum, şahit olduğum her şeye başka bir açıdan bakmaya başladım. Zira hocamız kendisinin en önemli yönlerinden birinin olaylara farklı açıdan bakabilme, olayları farklı açılardan anlama ve yorumlama yetisi olduğunu ifade ederdi. Bize öğretmek istediği şey, bir olay veya olgunun görünen boyutunun ötesine dair bir farkındalıkla bakabilmektir. Ona göre hayata, insana dair olan her şey ilahiyatın ve ilahiyatçının konusuydu.

Atay hocamız ile ilk karşılaşmamda damga vuran “Anlat bakalım, bugün senden ne öğreneceğim?” sorusu bana bir özgüven aşısı olduğu gibi çalışma azmimi de tetikleyen bir kıvılcım olmuştu. Bundan sonra hocamızın odasına her gittiğimde, yanımda onunla paylaşacak bir bilgi ile gittim. Hocama ne anlatacağıma dair kendimi hep bir zihinsel hazırlık içerisinde bulurdum. Okuduğum her cümleye, yaşadığım veya şahit olduğum olumlu olumsuz her olaya artık başka bir gözle bakmaya başladım. Zira Atay hocamız, basit olarak görüp üzerinde durmadığımız, konuşmaya değer görmediğimiz şeylerin hayatta ne kadar önemli bir anlama sahip olduğunu, kendimize, hayata, varlığa dair bilincimizin yenilenmesini mümkün kılacak zihniyet değişiminin, alıştığımız için üzerinde düşünmeye değer görmediğimiz şeylerle başlayacağımızı vurgulardı. Ona göre küçük büyük demeden yaşanan her olay, hayatın bütünü üzerinde düşünülme hak ediyordu. Hocamızın bu sorusu ve her şeyin üzerinde konuşmaya değer bir yönünün olduğuna dair vurgusu,

bakış açımı geliştirdiği gibi kendi açımdan olay ve olgulara, ilişkilere dair anlamlandırma faaliyetime de önemli katkılarda bulunmuştur.

Atay hocamız, hayatındaki temel düsturunun “nasıl düşüneceğim” sorusuna cevap bulmak olduğunu ifade ederdi. Bu arayış süreci Bağdat'ta geçirdiği öğrencilik yıllarında başlamıştı. Hayatının ve bilim adamlığının temel felsefesini oluşturan “sorgulama” ilkesini Bağdat'ta aldığı eğitime borçlu olduğunu dile getirirdi. 1950 yılında Mısır'da Muhammed Halit Muhammed isminde bir âlimin “Buradan Başlayacağız” başlıklı kitabı sebebiyle Ezher uleması tarafından görevden almasının kendisini derinden etkilediğini aktarırdı. Bu olaydan sonra kendisinin de yaptığı her işte öncelikle “ben ne yapacağım, nereden başlayacağım, nasıl yapacağım, niçin yapacağım” diye kendisine sorular sormaya başladığını ve hala da sormaya devam ettiğini belirtirdi. Hocamız düşünmenin yöntemi olarak ifade ettiği “Ne Yapacağım? Nereden Başlamalıyım? Nasıl Yapacağım? Niçin yapacağım” sorularını “4 N” kuralı olarak formüle etmişti. Bu bağlamda bize önerdiği şey problem olarak gördüğümüz her konuya dair bu dört soru çerçevesinde bir öneri geliştirmemiz ve önerimizi içeren bir rapor hazırlamamızdı. Raporumuzun dosyalanmış birkaç nüshasını, katıldığımız her toplantıya yanımızda götürmemizdi. Önerimizi anlatma fırsatı bulduğumuz kişilere bir nüsha rapor bırakmanın önemini “Söz uçar yazı kalır.”, bıraktığınız rapor bir şekilde insanların gündemine gelir şeklinde açıklardı. Hocamız Din Derslerinin 1982 Anayasasıyla zorunlu hale getirilmesi sürecindeki çabalarını, konuya ilişkin hazırladığı ve yetkililerle yaptığı görüşmelerde ilettiği raporlar yoluyla olduğunu haklı bir gururla anlatırdı.

Tanıyan herkesin bildiği gibi Atay hocamız cümlelerine “Aziz kardeşim” ifadesi ile başlardı. “Bir fikrim var Aziz kardeşim” cümlesi, hocamızın özelde Müslümanların genelde insanlığın içinde bulunduğu düşünsel ve ahlaki krizin çözümüne yönelik fikri çabasının somutlaşmış haliydi. Katıldığı her toplantıya, konferansa, derse yeni bir fikri paylaşmak üzere gelirdi. Yaptığı konuşmalarda herkesin bildiği genel şeyler söylemek yerine yeni bir fikir veya yeni bir bağlam aktarmayı hedeflerdi. Şahit olduğum süreçte katıldığı her toplantı için özel olarak hazırlanırdı. Hatta toplantı öncesi ne konuşacağını, hangi konuya vurgu yapacağını bizimle paylaşırdı. Bu durum hocamızın işini ve muhataplarını, insanlığı ne kadar önemseydiğinin en önemli göstergesiydi. Öğretim üyesi olup kendi derslerime girmeye başlayınca her dönem Atay hocamızı bir derse davet ederdim. İsterdim ki öğrencilerim, Ankara İlahiyatta okuyup da Atay hocamızı tanımadan, ondan ders almadan fakülteden mezun olmasınlar. Öğrencilerimi hocamızla tanıştırmayı boynumun borcu olarak düşündüm hep. Hocamız ders teklifimi zevkle kabul eder, engin birikimine rağmen her ders öncesi anlatacağı konuya özel olarak hazırlanırdı. Sınıfa gelirken şık bir takım elbise giyerdi. Birikimini paylaşma heyecanı yüzündeki tebessümden okunurdu. Asıl büyük heyecanı ben yaşırdım. Hem heyecan hem paha biçilmez bir gurur. Hocamla birlikte sınıfa varıncaya kadar yürüdüğümüz koridorlar bu haklı gururun en özel şahitleridir. Bazen bu duygulara kaygı da eşlik ederdi. Duyduğum kaygının sebebi, olmaz ama olur da bir öğrencimiz hocayı kıracak incitecek bir cümle kurarsa diyeydi. Hocamı davet ettiğim her ders tamamlandığında hocama, öğrencilerime, bir hoca olarak kendime düşen sorumluluğu yerine getirmiş olmanın huzuru ile kuş gibi hafiflemiş hissedirdim. Zira her ne kadar hocamızın kitaplarını okutsam, tavsiye etsem de yaşarken hocamızı herkes görsün, tanısin isterdim.

Atay hocamızın öğrencilik yıllarında başlayan bitmek tükenmek bilmeyen çalışma azmi ilerleyen yaşına rağmen hiç azalmamıştı. Pandemi öncesinde yaptığımız sohbetlerde, çabuk yorulduğundan bahsedirdi. O zamana kadar dinlenme ihtiyacı duymadan masanın başında saatlerce kalıp çalıştığını ama artık bunu yapamadığından şikâyet ederdi. Şikâyeti, çalışmamak değil iki saatte bir dinlenmek zorunda kalmasından dolayıcıydı. Zira hocamız bu yaşına kadar günde on sekiz saatin altında çalışmamıştı. Bu çalışma azmi ve disiplini orta okul ve lise çağlarına kadar geri gidiyordu. Bağdat'ta okurken günde on sekiz saat çalışan hocamızın çalışma konusundaki düsturu şuydu: Çalışmayı şarta bağlayıp, şöyle olursa çalışırım demeyip, her durumda çalışmak. Bu düşüncesini Arapların kullandığı “Li külli şeyin mâni’un ve li’l-ilmî mevânî’. Her şeye bir şey mani, ilme her şey mani.” atasözü ile ifade ederdi. İnsanın her durumda her halde çalışmayı düstur haline getirmesi gerektiğini söyler, bu düsturu hayatından örneklerdi. Bağdat'ta öğrenci iken ders saatleri dışında kalan tüm vakitlerinde farklı nitelikte kitaplar okuduğunu söylerdi. Yemek sırasında beklerken daha kolay anlaşılabilen kitapları okuduğunu zamanının hiçbir anını boşa harcamadığını anlatırdı. Bu durumun bir diğer örneğini de Bağdat'taki eğitimi boyunca Arapçayı daha iyi öğrenmek için harcadığı çaba oluşturuyordu. Atay hocamız, daha iyi Arapça öğrenebilmek için Bağdat'ta “yirmi bin beyit şiir” ezberlemişti. Hocamızın ezberlediği şiirleri, şair bir aileye mensup olup kendisi de şair olan sınıf arkadaşı Hüseyin belirliyordu. Şair Hüseyin, her gün Atay hocamıza ezberlemesi için 10 beyit şiir getirirmiş. Hocamız ezberlemesi gereken bu on beyit şiiri her gece 12.00 de ezberlemeye başlarmış ve ezberlemeden asla uymazmış. İlk zamanlarda daha uzun süre alan bu ezber işi sonraki süreçte daha kısa sürelerde tamamlanmış. Ezberlediği on beyit şiiri ertesi gün öğle tatilinde arkadaşı şair Hüseyin'e okuyup bilmediği kelimeleri açıklamasını ister kendisi de bu açıklamaları not almış. Ardından ertesi günün şiir ödevini alıp öğleden sonraki derslere devam edermiş. Zamanla şiirleri ezberleme süresi kısaldığı gibi şiirlerde açıklamaya ihtiyaç hissettiği kelimelerin sayısı da azalmış. Bu sürecin sonunda Atay hocamız yirmi bin beyit şiiri ezberlemiş ve bu beyitleri kayda geçirmiş. Bir gün şiirleri yazdığı defterleri gösterdiğinde duyduğum hayranlık gün gibi aklımda. İlk defterlerde beyitlerde yer alan birçok kelimenin açıklamasını kırmızı kalemle not almış. Zamanla şiir defterlerine alınan notlar azalıp hiç kalmadığı gibi Arapça yazısının ne kadar gelişip güzelleştiğini de görmek mümkün. Her ne zaman şiir ezberleme sürecinden ve arkadaşı şair Hüseyin'den bahsetse hocamızın gözlerinin içi gülerdi.

Atay hocamızın zihnime mühür gibi kazınan bir diğer cümlesi ise “Müslümanların halinden memnun musunuz? Memnunsanız diyecek bir şeyim yok. Değilseniz nelerden memnun değilsiniz? Bu durumdan nasıl kurtulabiliriz? Ne dersiniz?” sorularıydı. O, öğrencilerine, meslektaşlarına, kapısını çalan, ziyaretine gelen herkese ısrarla bu soruyu yönelterek hem kendi görüşlerini paylaşır hem de muhatabının konuya dair düşünmesine, görüşlerini ifade etmesine imkân tanırırdı. Böylece tadına doyum olmayan verimli ilmi bir sohbet başlamış olurdu. Hocamız Müslümanların Müslümanlıklarından memnun olmadığı gibi Müslümanların parçalanmışlığından da şikâyetçiydi. Hocamızın tek derdi, Müslümanların içinde bulunduğu duruma dair memnuniyetsizliğinin nedenlerine ve çözümüne dair farkındalık oluşturmaktı. Bunun öncelikli yolunun insan aklına güvenmek olduğuna kani idi. Tevhid ve ahlak temelli bir din anlayışını hâkim kılmayı hedefleyen hocamız, hedefine ulaşmak için yani iyi Müslüman olmak ve iyi Müslüman olanlara yardım etmek için elli yıldır Kur'an-ı Kerim'i anlamaya çalıştığını ifade ederdi. Hocamız

Kur'an-ı Kerim'e, özellikle Müslümanların anlayışlarının Kur'an-ı Kerim'e uygun olup olmadığını tespit etmek için başvuruyordu. "Bu ümmetin başı Kur'an ile ıslah oldu sonu da Kur'an ile ıslah olur." sözünü sık sık zikrederdi. Kur'an-ı Kerim'i doğru anlamaktan başka yolumuzun olmadığını ısrarla vurgulardı.

Atay hocamızın ilim konusunda hiçbir kutsalının olmadığını dile getirdiğine çok kez şahit oldum. İlimde Allah'tan başka hiçbir otorite tanımazdı. İslam medeniyetinin de kendisi gibi düşünen ilk dönem alimleri sayesinde kurulduğunu belirtirdi. "وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ" ayetinden hareketle Müslümanların bir medeniyet kurabildiğini ve ilimde Allah'tan başka otorite tanımadıkları için rahatlıkla birbirlerini eleştirerek düşüncüyü daha ileri mecalara taşıyabildiklerini ifade ederdi. Ne zaman ilimde otoriteler oluşmaya başladı o zaman düşünce donuklaştı, durağanlaştı derdi. Müslümanların, ilimde, dinde birçok otorite tanıdıkları için özgüven kaybı yaşadıklarını, bu durum düzelmediği sürece düşünce ve bilim üretemeyeceklerini ifade ederdi.

İçine doğduğumuz aile, çevre, kültür bize doğal olarak doğru kabul ettiğimiz bir din ve dindarlık anlayışı sunmaktadır. Bu anlayış, doğruluğunu ve kesinliğini, Kur'an-ı Kerim'e uygunluğundan değil hep öyle oluşuna aşına ve alışkın oluşumuzdan almaktadır. Alışkanlıkları ve aşına olunan şeyleri, doğal kabul etmeyen Atay hocamız, kültürün sunduğu ve dayattığı din ve dindarlık anlayışını Kur'an-ı Kerim'e uygunluğu bakımından irdelemeyi kendine, Müslümanlara ve insanlığa karşı yerine getirilmesi gereken bir görev olarak telakki ederdi. Bu bağlamda ısrarla vurguladığı şey, kültürün üzerimizdeki etkisini fark edebildiğimiz kadarıyla değiştirebileceğimiz ilkesiydi. Hocamız, Kur'an-ı Kerim'i anlama faaliyetimizde kültürel bakış açımızın belirleyici olduğunu belirterek bu durumu aşmanın her bir Kur'an ayetinin tek tek ve özel olarak çalışılması durumunda mümkün olabileceğini ifade ederdi. 1960-61 yıllarında merhum Doç. Dr. Yaşar Kutluay'la beraber hazırladıkları Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayınladığı Kur'an-ı Kerim meali, Atay Hocamızın ilk tercüme çalışmasıydı. Bundan sonra o, farklı yedi Kur'an-ı Kerim tercümesi daha yaptı. Süreçte Kur'an-ı Kerim'i yeniden tercüme etme ihtiyacı hissetmesinin sebebini, tercümelerini eski bilgilerine, geleneğe göre yaptığı ancak bir mesele olduğunu fark ettiği yerlerde ayet-i kerimenin üzerine özel olarak eğildiği, lügatleri, tefsirleri incelediği ve verdiği mana yanlışsa değiştirdiği şekilde açıklardı. Ancak bu değişiklikler bir problem çıktığında fark edebildikleri ile sınırlıydı. Eğer bir problem yoksa aynı manayı kabul ettiğini dile getirirdi. Anlama ve yorumlamaya dair yanlışların ancak bu şekilde düzelebileceğini belirtirdi. Onun yaptığı tercümelerinde hareket noktası Kur'an-ı Kerim'i okumak ve anlamak isteyen herkese ulaşabilmektir. Bu amaçla sadece ilahiyatçıların ve İslam kültürüne aşına olanların anlayabileceği kelimeleri değil, herkesin anlayabileceği Türkçe kelimeleri kullanmayı tercih ederdi. Yaptığı yedi Kur'an-ı Kerim tercümesi, hayatını Kur'an-ı Kerim'i daha iyi anlamaya, yaşamaya ve anlatmaya adanmış bir bilim adamının ilmî çabasının ürünüdür.

Aleyhinde konuşulanlara karşı tavrı, hocamızın bana kattığı önemli öğrenmelerden biridir. Hocamızla birlikte birçok sempozyum, konferans ve toplantıya katılma şansı buldum. Katıldığımız toplantılardan birinde, birbirine yakın masaların etrafında bir araya gelen hocalar ve öğrenciler sohbet ediyorlardı. Ben de Atay hocamızın yanındaydım. Ama diğer masaya yakın bir konumda olduğum için konuşulanları duyabiliyordum. Diğer masadaki hoca, etrafındaki öğrencilere Atay hocamızın fikirlerinin ne kadar yanlış ve zararlı olduğundan bahsediyordu. Önce duyduklarına

inanamadım. Şaşkınlık içerisindeydim. Çünkü biraz önce Atay hocamız ile selamlaşıp sohbet eden, saygılarını ifade eden hoca, şimdi etrafına toplanan öğrencilere Atay hocamızın aleyhinde cümleler kuruyordu. Duyduklarım ve şahit olduklarım beni çok üzmüştü. Uzunca bir süre bu olayı kafamda ölçtüm biçtim, düşündüm ve çok da üzüldüm. Yaşadığım derin üzüntünün sebebi, vicdanen, ahlaken, dinen yanlış bir tutum ve davranışın dinen meşrulaştırılarak hoyratça haklı çıkarılmasıydı. Bir gün yine Atay hocamız ile sohbet ederken beni üzen bu olaydan genel hatları ile bahsettim. İnsanların bu tutum ve davranışlarının farkında olduğu halde bu sürece nasıl bu kadar kayıtsız kalabildiğini sordum. Bunun üzerine Atay hocamız bana önemli bir hayat dersi verdi. “Hakkımda söylenen her şeyin farkındayım ama önemsemiyorum. Eğer hakkımda her söylenileni dikkate alıp üzerinde dursaydım çalışamazdım. Benim dedikoduya ayıracak vaktim yok. Ben hakkımda söylenenleri ancak herhangi bir görüşüme ilmi bir reddiye yazılırsa dikkate alırım. Şimdiye kadar kimse reddiye yazacak ilmi cesareti gösteremedi. Bu nedenle sen de önemseyip canını sıkma.” dedi. Atay hocamız ilmi birikimine güvendiği gibi yanlış yapmaktan eleştirilmekten de hiç endişe etmezdi. Görüşlerine yöneltilen eleştirilere verdiği tepkiye şahit olduğum gibi bazen de “Şöyle düşünelim, böyle yorumlasak ne dersiniz?” şeklindeki sorularına “Ben bu konuda biraz çalışayım sonra tekrar konuşuruz.” cevabını verirdi. Konuya ilişkin gerekli araştırmayı yapıp görüşü netleşinceye kadar konuyu hiç açmazdı. Sonra soru veya eleştiri sahibini çağırır, konuya dair görüşünü paylaşır, eleştiriye haklı bulup görüşünü değiştirmişse bunu ifade etmekten asla imtina etmezdi. Özellikle de ayet mealleri ile ilgili bir eleştiri yöneltilmişse bir hafta on gün konu ile ilgili klasik tüm kaynakları görüp üzerinde çalıştıktan sonra önceki fikri değişmişse önce yeni kanaatini paylaşır sonra da hazırladığı meale bu değişikliği yansıtırdı.

Atay hocamız Türkiye’de dini düşüncenin gelişmesi, dini zihniyetin değişmesinde öncü bir ilim insanıdır. Hocamız, dini düşüncede değişim gibi oldukça riskli bir talebi dile getirerek, bu değişim ve dönüşümün Kur’an-ı Kerim temelinde gerçekleştirilmesi için yılmadan, çekinmeden doğru bildiği yolda çalışmıştır. İlmî cesaret ve özgürlüğünün tek gerekçesini, “Kendimi sadece Allah’a beğendirmek istiyorum, beni Allah beğensin yeter.” cümlesi ile ifade etmiştir hep. Allah’ın rızasını kazanmak dışında hiçbir amacı olmayan Atay hocamız, yaşamı boyunca fikirleri sebebiyle kıyasıya eleştirildi ve birçok haksız ithama maruz kaldı. Maruz kaldığı bu durumu açıklayan “Dindarların şiddeti daha elim ve vahimdir. Zira onlar şiddetlerini Allah adına yaparlar ve sınır tanımazlar.” cümlesi, hem güncel olarak yaşadığımız hem de Müslüman düşünce geleneğinde yaşanan dini taassubun boyutlarına dair şaşkınlığımı, çaresizliğimi anlamlandırmam için bir bakış açısı sağladı. Üzülerek ifade etmeliyim ki hocamızın vefatı sonrası ahlaksızca ve pervasızca yazılanlar İslam’a rağmen yaşanan dinî darlığın, müsamahasızlığın, hadsizliğin vahim boyutları ile bizi bir kez daha yüzleştirmiş oldu. Hocamız, öğrenme ve öğretmeye adanmış ömrünü tamamlarken de yeni öğrenmeler yaşattı bana. İslam düşüncesine, ülkemdeki dinî düşünceye, ilahiyat alanına, kelam düşüncesine ve bana kattığı değer ve öğrettiği her şey için minnettarım.

Hocamızı mekâmı Cennet, makâmı âlî olsun. Allah rahmet eylesin...